

تأثیر گودال باغچه بر معماری سنتی گرم و خشک

مهدی کریمی^۱، نوشین عباسی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد شهرکرد، شهرکرد، ایران

^۲ مدیر گروه دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، شهرکرد، ایران

چکیده

کشور ایران دارای پهنه‌بندی اقلیمی گرم و خشک و گرم و مرطوب، معتدل و مرطوب و سرد و کوهستانی است. اقلیم گرم و خشک واقع در نواحی مرکزی ایران و اقلیم گرم و مرطوب واقع در حاشیه خلیج فارس است. عامل اقلیم در شکل و ترکیب معماری شهرهای ایران نقش عمده‌ای داشته است و مسائل آب هوایی به‌عنوان مشکل حاد برای مردم مطرح بوده است. شوادان^۱ و گودال باغچه دو عنصر شاخص معماری زیرزمینی است که شوادان در اقلیم گرم و مرطوب و گودال باغچه در اقلیم گرم و خشک است، این عناصر معماری اغلب در شهرهای یزد، کاشان به‌عنوان شهرهای شاخص واقع در کویر (گرم و خشک) و دزفول و شوشتر در حاشیه خلیج فارس به دلیل شرایط خاص آب و هوایی بنا شد است. بدین منظور ابتدا به‌ضرورت توجه اقلیم و اصول طراحی اقلیمی در معماری سنتی ایران خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: گودال باغچه، معماری سنتی، اقلیم گرم و خشک

۱- یا شوادان در معماری جنوب غرب ایران -بخصوص دزفول و شوشتر به‌علت شرایط آب و هوایی گرم و مرطوب حاکم بر آنجا، معماران برای فراهم کردن شرایط اسایش و زندگی راحتی- فضایی سردابی در زیرزمین در نظر می‌گیرند، ضخامت دیوار و مصالح خشت و آجر در قالب عایق حرارتی و از همه مهم‌تر وجود حفره‌هایی در دیوار و سقف تعبیه می‌شود کمکی است بسیار ارزنده برای عدم انتقال هوای گرم به داخل محیطی که انسان زندگی می‌کند. با توجه به عوامل ناسازگار اقلیمی این منطقه، استفاده از سطوح زیرین زمین، استفاده از شبستان و شوادان را بی می‌افکند. زندگی کردن در گرم‌ترین روزهای تابستان در هوایی معتدل را امکان‌پذیر می‌کند. شوادان که از آن با شبادان نیز نام برده شده‌است، در سطحی پائین تر از شبستان قرار می‌گیرد و به منزله^۲ زیرزمینی ست عمیق که زندگی در شرایط ناسازگار اقلیمی را مهیا می‌کند. (قبادیان ۱۳۷۷)

مطالعات علوم کاربردی در مهندسی

دوره ۷، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰، صفحات ۳۷-۲۸